

สิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียง : รายงานผู้ป่วย

Laryngeal foreign body : Case report

Nakkawat Laohasilpsomjit M.D.*

ณัฏฐวัฒน์ เลหาศิลป์สมจิตร์ พ.บ.*

ABSTRACT

Laryngeal foreign bodies are rare. Inappropriate and delay treatment may be leading to cause of death from upper airway obstruction. Report a case of Buriram hospital that suffer from laryngeal foreign body.

Case report : A thirty-nine years old male complained he developed hoarseness of voice and shortness of breath for two months. He also had motorcycle accident that caused suddenly loss of consciousness two months ago. From his history and ENT examination, foreign body at larynx was suspected. Flexible laryngoscopy found a large piece of denture at subglottic level. It was successfully removed by rigid endoscope without any complications.

Key words : Foreign body, larynx

บทคัดย่อ

สิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียง ถึงแม้จะพบได้น้อย แต่อันตรายอาจทำให้เสียชีวิตได้จากภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ นำเสนอผู้ป่วยที่มีสิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียงที่รักษาในโรงพยาบาลบุรีรัมย์ รวบรวมและสรุปรายงานเกี่ยวกับโรคนี้

รายงานผู้ป่วย : ผู้ป่วยชายไทย อายุ 39 ปี เสียงแหบมา 2 เดือน หายใจขัดเล็กน้อย เคยมีประวัติอุบัติเหตุรถล้มจนสลบ จากการตรวจร่างกายสงสัยว่ามีสิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียงหลังจากได้รับการส่องกล้องตรวจกล่องเสียง พบว่ามีฟันปลอมติดที่กล่องเสียงตำแหน่งต่ำกว่าสายเสียง ได้รับการผ่าตัดนำสิ่งแปลกปลอมออก ผลการรักษาดี

คำสำคัญ : สิ่งแปลกปลอม, กล่องเสียง

* นายแพทย์ชำนาญการ (สาขาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา) กลุ่มงานโสต ศอ นาสิก โรงพยาบาลบุรีรัมย์

บทนำ

สิ่งแปลกปลอมในหลอดอาหารและทางเดินหายใจ พบได้บ่อย แต่สิ่งแปลกปลอมที่กลืนลงเสียงมีรายงานว่าพบน้อย อาการและความรุนแรงขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งแปลกปลอม ตำแหน่ง และระยะเวลา ผู้เขียนขอนำเสนอประสบการณ์การรักษาผู้ป่วยที่มีสิ่งแปลกปลอมติดที่กล่องเสียงเป็นระยะเวลานาน 2 เดือน ก่อนมารับการรักษา

รายงานผู้ป่วย

ผู้ป่วยชายไทยโสด อายุ 39 ปี อาชีพข้าราชการ มาโรงพยาบาลด้วยอาการสำคัญเสียงแหบมา 2 เดือน มีเสมหะขึ้น หายใจขัดไม่สะดวกเล็กน้อย สังเกตว่ามีอาการหลังจากรับประทานไก่ สงสัยกระดูกไก่ติดคอ มีประวัติอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ล้มเมื่อ 2 เดือนก่อน สลบได้รับการรักษาโดยใส่ท่อช่วยหายใจ พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลจนหายเป็นปกติ ไม่มีโรคประจำตัว

ตรวจร่างกาย

- T 37°C BP 120/80 mmHg PR 72/min RR 20/min

- General appearance-good consciousness, no dyspnea, mild inspiratory stridor at neck

- Lung-no decreased breath sound, equal both sides

- ENT Examination

- Anterior rhinoscopy-normal

- Oropharynx-normal

- Nasopharynx-normal

- Indirect laryngoscopy-swelling true vocal cord and false vocal cord, mucoid discharge, white foreign body look like chicken bone at subglottis

- Neck-not swelling

รับผู้ป่วยเข้ารักษาในโรงพยาบาลบุรีรัมย์ และส่งผู้ป่วยเข้าห้องผ่าตัด ทำ Flexible laryngoscopy พบว่าสิ่งแปลกปลอมเป็นแผ่นฟันทอม (ดังรูป) ติดที่ subglottis บริเวณต่ำกว่า true vocal cord ด้านซ้าย ได้ทำ Direct laryngoscopy และ Rigid bronchoscopy นำฟันทอมออกมา หลังจากนั้นส่องกล้องซ้ำพบว่า subglottic mucosa บวม, มีการฉีกขาดเล็กน้อยของ true vocal cord, หลอดลมปกติ

รูปฟันทอมของผู้ป่วย

หลังจากผู้ป่วยพ้นจากยาสลบ จึงทำการซักประวัติย้อนหลังพบว่า ผู้ป่วยมีฟันปลอมที่ฟันหน้าด้านบน แต่ได้หายไปหลังจากเกิดอุบัติเหตุเมื่อ 2 เดือนก่อน โดยที่ไม่ตั้งใจเรื่องฟันปลอมหาย มีเพียงอาการเสียงแหบ เสมหะขึ้น และหายใจขัดเล็กน้อย ผู้ป่วยสงสัยว่ามีกระดูกไก่ติดคอ ติดตามผู้ป่วยหลังผ่าตัด พบว่ายังมีกล่องเสียงบวมอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงให้การรักษามาจนถึงปัจจุบันอาการดีขึ้น

บทวิจารณ์

สิ่งแปลกปลอมในหลอดอาหารและทางเดินหายใจเป็นสิ่งที่พบได้บ่อย ประมาณร้อยละ 85 เป็นสิ่งแปลกปลอมที่พบในหลอดอาหาร⁽¹⁾ และส่วนใหญ่จะเป็นเหรียญ^(2, 3, 4, 5, 6) ตำแหน่งที่ติดส่วนใหญ่จะอยู่ที่หลอดอาหารส่วนบนต่ำกว่ากล้ามเนื้อ cricopharyngeus เล็กน้อย ที่เหลือจะติดที่หลอดอาหารส่วนกลางและส่วนปลาย ผู้ป่วยจะมาด้วยอาการกลืนลำบาก กลืนแล้วเจ็บ อาเจียน

สิ่งแปลกปลอมในทางเดินหายใจส่วนใหญ่จะพบในคนอายุน้อยกว่า 15 ปี และพบมากที่สุดในช่วงอายุ 1-3 ปี สิ่งแปลกปลอมที่พบส่วนใหญ่เป็นเมล็ดพืช โลหะและพลาสติกตามลำดับ ตำแหน่งที่พบมากที่สุดคือ bronchi ร้อยละ 80-90⁽⁷⁾ พบด้านขวามากกว่าด้านซ้าย ตำแหน่งอื่นๆ อาจติดที่หลอดลมและกล่องเสียง

สำหรับสิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียงมีรายงานว่าพบน้อย^(8, 9, 10) ลักษณะของสิ่งแปลก

ปลอมมีอยู่ 2 ชนิด คือชนิดเป็นก้อนติดที่กล่องเสียง ผู้ป่วยมักจะเสียชีวิตทันทีจากภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจแบบสมบูรณ์ ชนิดที่ 2 มีลักษณะเป็นแผ่นบาง เมื่อติดที่กล่องเสียงจะติดในแนว sagittal อากาศสามารถผ่านได้ ทำให้มีภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจแบบบางส่วน โดยมีอาการหายใจเสียงดัง หายใจไม่สะดวก ไอ และเสียงแหบจากสายเสียงบวม

ผู้ป่วยรายนี้ฟันปลอมหลุดลงกล่องเสียง โดยไม่รู้ตัวตั้งแต่เกิดอุบัติเหตุเมื่อ 2 เดือนก่อน ฟันปลอมลักษณะเป็นแผง acrylic มีฟันหน้าบนติดอยู่ที่ subglottis ในแนว sagittal ทำให้ไม่เสียชีวิตจากภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจแบบสมบูรณ์ หลังจากได้รับการผ่าตัดแล้วอาการดีขึ้น

สรุป

สิ่งแปลกปลอมที่กล่องเสียงถึงแม้จะพบได้น้อย แต่อาจทำให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตจากภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ การวินิจฉัยและให้การรักษาที่ทัน่วงที ประกอบกับความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ และบุคลากร โสต ศอ นาสิกแพทย์ วัสดุแพทย์ และพยาบาล จะสามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายแพทย์พิเชฐ อังศุวัชรการ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบุรีรัมย์ ที่ให้การศึกษาและเผยแพร่ข้อมูล คณะเจ้าหน้าที่ห้องผ่าตัด และหอผู้ป่วยตา หู คอ จมูก โรงพยาบาลบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

1. Hsu W. Clinical experiences of removing foreign bodies in the airway and esophagus with a rigid endoscope: a series of 3217 cases from 1970 to 1996. *Otolaryngol Head Neck Surg* 2000; 122:450.
2. Crysdale WS. Esophageal foreign bodies in children: 15 year review of 484 cases. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1991; 100:329.
3. Hawkins DB. Removal of blunt foreign bodies from the esophagus. *Ann Otol Rhino Laryngol* 1990; 99:935.
4. Holinger LD. Management of sharp and penetrating foreign bodies of the upper aerodigestive tract. *Ann Otol Rhino Laryngol* 1990; 99:684.
5. Holinger PH. Foreign bodies of the air and food passages. *Trans Am Acad Ophthalmol Otol* 1966; 66:193.
6. Yee KF, Schild JA, Holinger PH. Extraluminal foreign bodies (coins) in the food and air passages. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1975; 84:619.
7. Esclamado RM, Richardson MA. Laryngotracheal foreign bodies in children: a comparison with bronchial foreign bodies. *Am J Dis Child* 1987; 141:259.
8. Cohen SR, Lewis GB, Herbert WI. Foreign bodies in airway. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1980; 89:437-42.
9. Kim IG, Brummitt WH, Humphy A. Foreign bodies in the airway: a review of 202 cases. *Laryngoscope* 1973; 83:347-54.
10. Rothmann BF, Boeckman CR. Foreign bodies in the larynx and tracheobronchial tree in children. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1980; 89:434-6.

